

Datum: 2018-05-30 Miljöskyddsämnden
Diarie nr: 2018-0927
Beteckning: Dia 820
Handläggare: Fredrik Holmqvist
Direktnr: 0322-61 63 34
Epost: fredrik.holmqvist@alingsas.se

Remiss från kommunstyrelsen angående regelverk för fyrverkerier

Miljöskyddskontoret är ansvarig för tillsyn över hantering och förvaring av kemiska produkter inklusive brandfarliga varor i Alingsås kommun. Dessutom har miljöskyddskontoret tillsynansvar över verksamheter och åtgärder som medför risk för människors hälsa eller miljö. Miljöskyddskontorets yttrande baseras på den nationella lagstiftningen samt förordningar och allmänna råd som berör miljö och hälsoskyddsaspekter. Forskning och andra faktabaserade uppgifter används också som underlag för kontorets tjänsteutlåtande.

Miljöperspektivet

Miljöpåverkan, tungmetaller

Fyrverkeriernas utsläpp av tungmetaller utgör en punktkälla men på årsbasis utgör fyrverkeriernas tillskott till det normala nedfallet av tungmetaller inte till någon stor del. Fyrverkerier innehåller inte arsenik eller kadmium. Däremot kan enstaka fyrverkerier innehålla blyföreningar, då handlar det främst om äldre produkter.

Kemikalier

Ämnet hexaklorbensen är en kemikalie som har varit förekommande i fyrverkeripjäser men är idag helt förbjuden inom hela EU. Ämnet kan vara cancerframkallande, kan orsaka organskador vid upprepad exponering och är farligt för vattenmiljön, samt ger en miljöpåverkan i form av lokal luftförorening när fyrverkeripjäserna avfyras. Det är dessutom ett mycket långlivat ämne i miljön och sprids lätt i naturen. Hexaklorbensen innebär en hälsofara för arbetarna som tillverkar fyrverkerier innehållande ämnet. Däremot är det ingen risk att konsumenten ska utsättas för ämnet vid normal hantering.

Kemikalien regleras i EU:s förordning om långlivade organiska föroreningar, (EG) nr 850/2004, POPs-förordningen. Antalet fyrverkerier som innehåller detta ämne har minskat enligt en inspektion som genomfördes av Kemikalieinspektionen år 2015, där det endast hittades i 1 av 18 kontrollerade leverantörer. Kemikalieinspektionen hittade inga otillåtna halter av kvicksilver i de analyserade fyrverkeripjäserna.

KemikaliekraV i POPs-förordningen. EU:s förordning om långlivade organiska föroreningar, den så kallade POPs-förordningen (EG) nr 850/2004, förbjuder eller begränsar tillverkning, användning och spridning av ämnen med särskilt allvarliga

hälso- och miljöfarliga egenskaper. POPs-förordningen begränsar ämnen både i kemiska produkter och i varor.

Den som tillverkar, importerar eller säljer kemiska produkter eller varor måste säkerställa att produkten uppfyller de krav som finns i POPs-förordningen. POPs-förordningen gäller direkt i alla EU:s medlemsländer. Det betyder att förordningen inte behöver införas i svensk lagstiftning

Säkerhetsperspektivet

Skadestatistik och sjukvård

Enligt Myndigheten för samhällskydd och beredskap(MSB) rapport om olyckor med fyrverkerier från 2016 skadas varje år cirka 100 personer så allvarligt av fyrverkerier att de behöver uppsöka en akutmottagning. Drygt tjugo av dessa har så allvarliga skador att de behöver läggas in på sjukhus för fortsatt vård. Av dem som vårdas på sjukhus till följd av fyrverkeriolyckor är nästan 95 procent män och drygt 40 procent av dem är yngre än 18 år. Skadorna uppkommer främst på grund av att instruktioner inte följts. Det senaste dödsfallet kopplat till en fyrverkeriolycka rapporterades in år 2013, då en person omkom.

I Sverige ska man ha fyllt 18 år för att få köpa, använda, överlåta och på annat sätt hantera fyrverkerier. Att sälja eller ge fyrverkeripjäser till personer under 18 år är också förbjudet. Att bryta åldergränsen eller långa fyrverkerier till minderåriga kan ge böter eller fängelse.

Alla fyrverkeriartiklar för försäljning till konsumenter måste ha genomgått bedömning av överensstämmelse med väsentliga säkerhetskrav och villkor för överlåtelse enligt pyroteknikdirektivet 2007/23/EG samt försetts med CE-märkning innan de får användas eller säljas i Sverige. Från och med 4 juli 2013 ska fyrverkeriartiklar för professionella användare vara prövade enligt pyroteknikdirektivet 2007/23/EG och CE-märkta.

Fyrverkeriartiklar som godkänts av Myndigheten för samhällskydd och beredskap(MSB) enligt tidigare gällande regler får fortsätta att säljas tills deras godkännanden löper ut, dock som längst till den 4 juli 2017.

Genom marknadskontroll kontrollerar MSB att endast godkända fyrverkerier säljs i handeln. Under senare år har MSB varit ute på marknadskontroll på flera platser i landet under mellandagarnas fyrverkeriförsäljning. MSB har reviderat föreskriften om hantering av explosiva varor, detta för att begränsa skador som uppkommer vid användning av pyrotekniska varor. Ändringen träder i kraft 1 juni 2019.

Olägenhet för människors hälsa

Med olägenhet avses i miljöbalken en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka en människas hälsa menligt i fysisk eller psykisk mening och som inte är ringa eller helt tillfällig. Det behöver inte vara en störning som riskerar skada på hälsan, utan även påverkan på välbefinnandet.

En störning ska ha en viss varaktighet för att anses vara en olägenhet för människors hälsa. Antingen ska störningen pågå under en sammanhängande tid eller så ska den vara regelbundet eller oregelbundet återkommande. Bedömningen

av om en störning ska omfattas av begreppet olägenhet ska göras från medicinska eller hygieniska utgångspunkter

Enligt miljöbalken får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela de föreskrifter som behövs till skydd mot olägenheter för människors hälsa. Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela sådana föreskrifter. Föreskrifterna som meddelas av stöd av miljöbalken får inte medföra onödigt tvång för allmänheten eller annan obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Luftkvalitet

Under de korta perioder då fyrverkerier avfyras ökar halterna av partiklar i luften. Partiklarna som bildas kallas för PM₁₀-partiklar. Som grova partiklar (PM₁₀), räknas partiklar med en diameter upp till 10 µm. Partiklarna bildas vid slitage av däck, vägar och bromsar, samt vid förbränning och när gaser från förbränningen kondenseras (som vid en fyrverkeriexplosion). De grova partiklarna bildas även vid lagring av gödsel i jordbruket. Vid inandning kan de luftburna partiklarna ge skadliga hälsoeffekter, och påverka både andningsorgan samt hjärt- och kärlsystemen.

Transportsektorn är den största utsläppskällan av PM₁₀ och svarar för 45 procent av Sveriges totala utsläpp. Mesta delen (95 procent) kommer från slitage av däck, vägar och bromsar och resten från förbrukning av bränslen i trafiken.

Buller

Miljöskyddskontoret har inte kännedom av att någon detaljerad utredning om hur fyrverkerier påverkar människors hälsa med hänsyn till buller har utförts. Höga ljudnivåer som förekommer vid felanvändning av fyrverkerier kan medföra en risk för hörselskador eller tinnitus. Folkhälsomyndigheten och Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter om buller inom- och utomhus samt för höga ljudnivåer.

Lagstöd

Miljöbalken

Enligt 9 kap 3 § Miljöbalken definieras en olägenhet för människors hälsa enligt följande, ”avser en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig”.

Enligt 9 kap 12 § får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer även i andra fall än som avses i 10 och 11 §§ meddela de föreskrifter som behövs till skydd mot olägenheter för människors hälsa. Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela sådana föreskrifter.

I föreskrifter enligt första stycket får anges att verksamheter som kan medföra olägenheter för människors hälsa inte får bedrivas eller att vissa anläggningar inte får inrättas utan att kommunen har lämnat tillstånd eller en anmälan har gjorts till kommunen.

Enligt 9 kap 13 § får kommunala föreskrifter som meddelas till skydd mot olägenheter för människors hälsa inte medföra onödigt tvång för allmänheten eller annan obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Lokala föreskrifter som reglerar fyrverkerier i Alingsås kommun

17 § Det är förbjudet att använda pyrotekniska varor inom stadskärnan, (inom Norra Ringgatan, Västra Ringgatan, Vänersborgsvägen och Stationsgatan), på offentlig plats inomhus och närmare än 100 meter från Alingsås lasarett (Viktoriagatan, Oscarsgatan, Södra Ringgatan och Vilövägen).

För miljöskyddskontoret

Fredrik Holmqvist
Miljöskyddsinspektör

Källhänvisning

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm>

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svar-pa-skriftlig-fraga/fyrverkerier-och-tungmetaller_GN12289

<https://ida.msb.se/dokument/infoblad/Fyrverkerier.pdf>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/f/fohmfs-201415/>

<https://www.kemi.se/global/faktablad/faktablad-om-kemikaliekrav-i-pops-forordningen.pdf>

<https://www.kemi.se/nyheter-fran-kemikalieinspektionen/2015/farre-farliga-kemikalier-hittades-i-fyrverkerier/>

<https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Brandfarligt--explosivt/Fyrverkerier/Fragor--svar/>

<https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Sakerhet-hem--fritid/Fyrverkerier/Regler/>

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Partiklar-PM10-utslapp-till-luft/>

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152